

Kunnianosoitus aikuiskasvatuksen kehittäjälle

Elämäni kansansivistystyö. Vapaan sivistystyön XXVIII vuosikirja. Kirjastopalvelu Oy. Helsinki 1985.

Kosti Huuhkan 70-vuotispäivän onnitteeksi sopi erinomaisesti juhlakirja, jossa hänen työkenttäänsä ja omaa elämäntyötään katsastetaan eri puolilta. Idean toteutuskin täyttää kohtuudella asetettavat vaatimukset, vaikka juhlakirjojen kokoamisen väistämättömät pulmat ovat tässäkin tulleet vastaan.

Kun silmäilee yliopistoväen tekemiä kollegain kirjoituksista koottuja juhlakirjoja — niitä ainakin minun käsiini on osunut eniten — niin järkiään ne ovat laadullisesti epätasaisia eivätkä useinkaan muodosta kovin yhtenäistä kokonaisuutta. Syyt ovat ilmeiset. Kirjoittajakunta supistuu, jos toimitus määrää kovin tarkkaan, mistä pitää kirjoittaa. Kirjoittamiselle varatut määräjät jäävät monien kiireiden keskellä yleensä liian lyhyiksi, jolloin osa kirjoittajista joutuu dead linen uhatessa tinkimään tavoitteistaan, toistamaan aikaisemmin esittämänsä tai työstämään nopeasti jonkin isommista töistä irronneen tai muuten kesken-eräisten mappiin jääneen aihe-
onsa.

Edellä sanottu ei sellaisenaan sovi Huuhkan juhlakirjaan, jossa ymmärrettävästi ei ole pyritty akateemiseen otteeseen. Epätasainen sekin on, paikoin pikemmin pakina- kuin esseetyyliä tavoitteleva, mutta mielestäni aseistariisuvan kodikkaalla tavalla. Saattaa kyllä olla että kirja etäämpää katsoen on jossakin määrin sisäänlämpiävä.

Kirjoitussarjan aloittaa Urpo Harvan arviofilosofinen essee "Kasvatus ja elämäntätösomus", mikä on hyvin paikallaan Huuhkan omaakin periaatekysymysten pohdintaa ajatellen. Vapaan sivistys-

työn tehtäviä ja kehitys näkymiä tarkastellaan niiden organisaatiomuotojen näkökulmasta, joiden piirissä Huuhka itsekin käytännön aikuiskasvattajana palveli. Raili Kilpi edustaa kansalaisopistoja, Ville Marjomäki kansanopistoja, Allan Ruotsala nuorisoseuraliikettä ja Oili Parjo kirjoittaa opintokerhotyöstä. Aarne Laurila esittää kokoavan katsauksen Huuhkan elämäntyöhön, niinkuin Kansanvalistusseuran edustajalle sopiinkin. Erkki Aho luonnehtii Huuhkaa hallintomiehenä ja työtoverina, Paavo Suvanto ihmisenä ja ystävänä. Kun aikuiskasvateemojen osuus jää kieltämättä suppeaksi, nousee Huuhkan persoona sitä enemmän esiin. En pidä siitä ollenkaan pahana, mutta voi kyllä yhtyä toimituskunnan pahoitteluun että monet 70-vuotiaan toimintakentän merkittävät alueet jäävät käsittelemättä. Kun artikkelien yhteisöisuus on vajaan sata sivua, olisi laajentamiseen ollut varaa (Teoksessa on myös tavanmukaiset tilastokatsaukset ja osoiteluettelot sekä Suomen aikuiskasvatuksen bibliografia 1982).

Aikuiskasvatuksen tutkimuksen ja yliopisto-opetuksen puuttuminen aihepiiristä on asia, jota tekee mieli hiukan omakohtaisestikin selitellä. Toimittajat kyllä tarjosivat tilaa tämänkin lohkon edustajille, mutta aikaraja oli kovin lähellä ja yhteensattumien vuoksi pyydytyillä kirjoittajilla oli meneillään aikaisempia töitä, joita ei pystynyt siirtämään — näin kävi mielipahakseni minullekin.

Jätän kirjan sisällön tarkemman esittelyn, vaikka jokaisessa kirjoituksessa olisi värejä kiinnostavalle keskustelulle. Ilmoitan vain yhtyvänä Suvannon ja Ahon juhlittavalle osoittamaan arvostukseen, jossa en huomaa syntymäpäiväpuheiden kat-

teetonta hymistystä. Kirjassa esitetyn pieneksi täydennykseksi sopinee muutama huomautus Huuhkan tutkijantyöstä ja kirjallisesta tuotannosta.

Laurilan kirjoituksesta, jossa tämäkin puoli on muistettu, käy ilmi että Huuhka väitelyään harkitsi tutkijanuraa mutta ettei siihen — varsinkaan aikuiskasvatuksen oppialalla — ollut 1950-luvulla häävisti taloudellisia mahdollisuuksia. Sarjassa turhia jossitteluja olen joskus itsekseni kysynyt, mitä suomalainen aikuiskasvatus olisi yhtäältä voittanut ja toisaalta menettänyt jos Huuhkasta olisi tullut tämän alan päätoiminen tutkija ja yliopistomies. Talenttia olisi riittänyt. Huuhkan väitöskirja talonpoikaisnuorison koulutiestä (1955) on niitä harvoja opinäytteitä, joihin vuosikymmenten kuluessa on uusissa tutkimuksissa jatkuvasti viitattu.

Joka tapauksessa Huuhka on monitahoisen käytännön toimintansa ohessakin ehtinyt kirjoittaa hämmästyttävän paljon — tarvitsee vain vilkaista bibliografioita. En ole tehnyt ikäänymiskäyrää, mutta tuskinpa se vahvistaisi

oletusta tuottavuuden vähenemisestä keski-ikä vaiheilla. On lisäksi muistettava että huomattava osa Huuhkan ajattelupanoksesta on mennyt parin viime vuosikymmenen yhtämittaisen komitea- ja työryhmätyöskentelyn kollektiiviseen tiliin.

”Oppiva ihminen” (1961) merkitsi väitöskirjan jälkeen siirtymistä uudelle teoria-alueelle. Muistan nolona miten vastikään psykologian laudaturin suorittaneena ajattelin että oppikirjan tekijä oli rikkonut pätevyytensä reviirirajat. Myöhemmin opin arvostamaan tätä aikuiskasvatuksen psykologisten perusteiden ensimmäistä suomenkielistä yleisesitystä ison aukon täyttäjänä, jossa aikuisten oppivuuden silloinen tutkimustieto oli varsin hyvin ajan tasalla ja tekijän itsenäisenä työnä sovitettu aikuiskasvatuksen kehyksiin.

Nuoremman polven on 1980-luvulla varmaan vaikea käsittää, kuinka alkutekijöistä aikuiskasvatuksen teoria-perustan hahmottajien oli vielä 1960-luvulla monilta osin, esimerkiksi aikuisdidaktiikassa, lähdettävä. Huuhka oli keskeinen henkilö mm. siinä vapaamuotoisessa työryhmäs-

sä, joka 1960-luvun alussa kehittäeli aikuiskasvattajien täydennyskoulutusta ja joutui itsekin opiskellen muokkaamaan käsitteistöä ja teoria-ainesta uusiin suuntiin. Seminaariesitelmää viimeisteltiin vuosikirjaan ja erillisiin kokoomateoksiin alan niukan oppimateriaalin täydennykseksi.

Huuhkan monet lyhyetkin tutkielmat ja kehityssuuntien arvioinnit ovat vaikuttaneet merkittävästi aikuiskasvatuksen käsitteellistämiseen ja teoriaperustan vähittäiseen muotoutumiseen. Mainitsen taas esimerkkinä, että Huuhka meillä ensimmäisenä sijoitti vapaan sivistystyön aikuiskasvatuksen laajennettuun käsittepiiriin. Kansansivistystyön historian tuntijana Huuhka on pyrkinyt sovittamaan historiallisen tradition muuttuneeseen yhteiskunnallisiin kehyksiin ja empiirisen tutkimuksen avaamiin uusiin näköaloihin. Ehkäpä koulutuminen tieteelliseen ajatteluun selittää osaltaan sitä, että kunniaprofessorimme on eläkepäivilläkin pysynyt avoimena aikuiskasvatuksen jatkuvan uudistamisen tarpeille.

Aulis Alanen